

*Germánska keramika zo sídlisk záverečného horizontu svébskeho osídlenia***NÁLEZY Z MLADŠEJ DOBY RÍMSKEJ Z VEĽKÉHO ZÁLUŽIA**

ONDREJ ŽAÁR – ZUZANA POLÁKOVÁ – MÁRIO BIELICH

Keywords: Young Roman Period, Settlement, Pottery

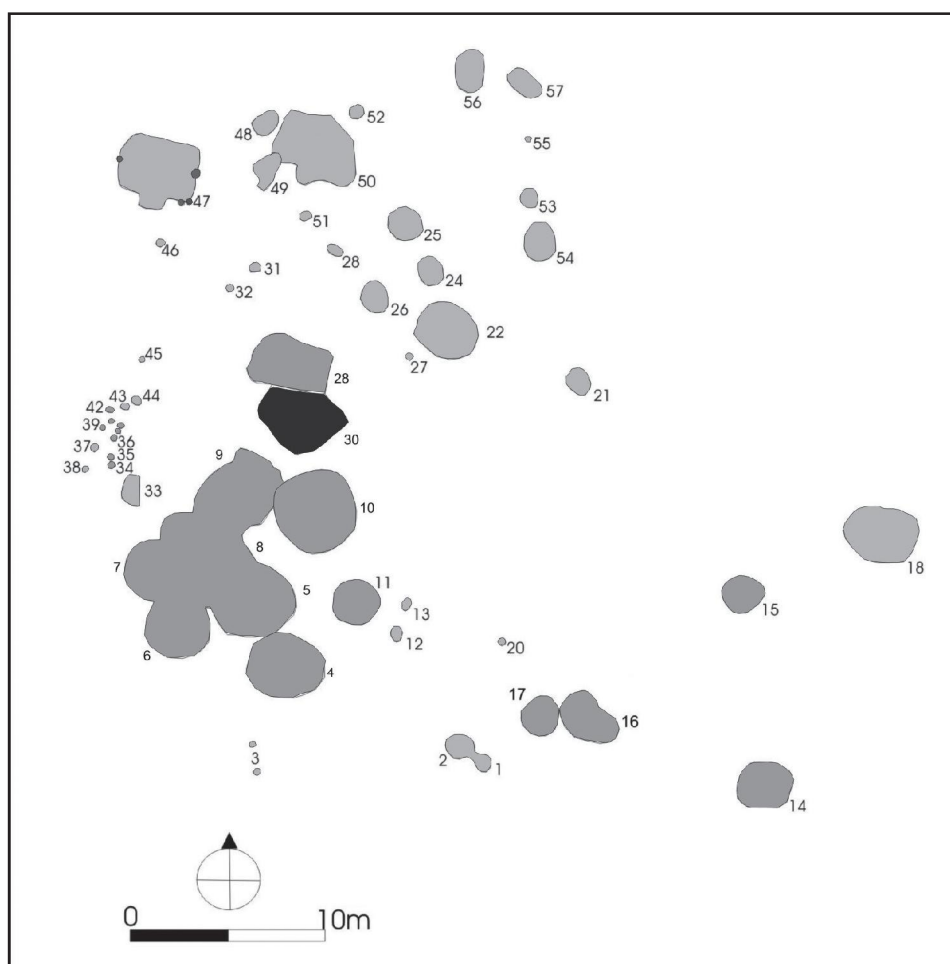
Terénny archeologický výskum vo Veľkom Záluží sa uskutočnil na ploche, ktorá bola vymedzená pre výstavbu výrobnéj haly firmy Immora. Plocha stavby bola pred výstavbou využívaná ako poľnohospodársky pozemok. Terén v tejto časti je mierne prevýšený, ide o prvú terasu nad potokom Dolný Kanál. Skúmaná poloha sa nazýva Ďuriho sad (obr. 1). Výskum sa uskutočnil v dňoch 26. novembra 2007 až 8. januára 2008. Vo fáze výstavby sa sledovali zemné práce spojené s odstránením ornice a výkopové práce súvisiace s kopianím rýh pre inžinierske siete. Počas odstraňovania ornice sme zachytili narušené archeologické objekty, následne sa uskutočnil archeologický výskum. Plocha budúcej výstavby bola odhumusovaná a neskôr začistená. V žltom ílovitom podloží sme identifikovali 58 sídliskových objektov. Vyplň objektov bola zväčša hnedo-čierna. Niektoré objekty, ktoré sa nachádzajú v nižších častiach terasy sa nám nepodarilo celkom vybrať, pretože do spodných častí objektov presakovala spodná voda.

Obr. 1 Velké Zálužie. Lokalizácia archeologického výskumu

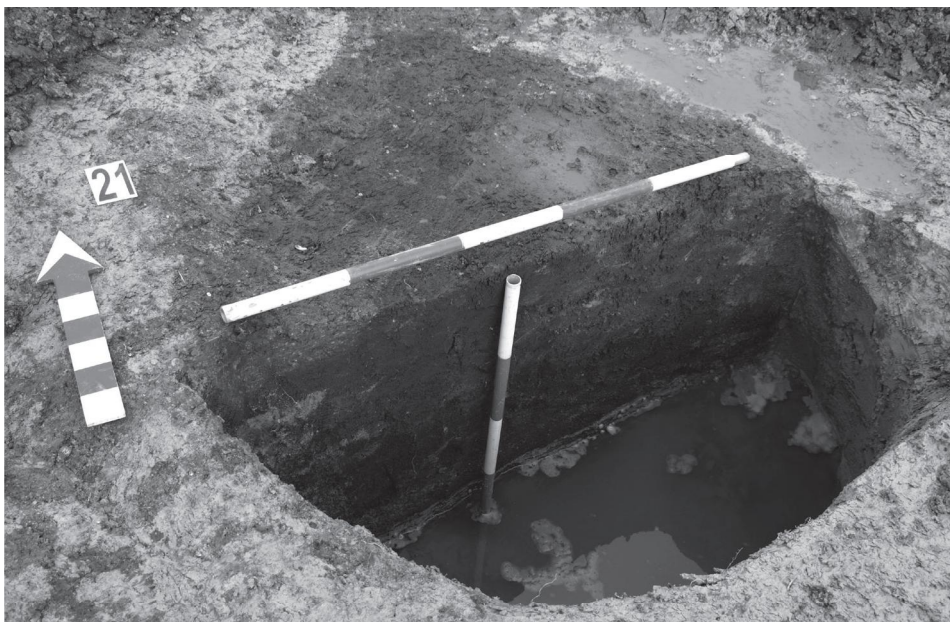
Z katastra obce Velké Zálužie je známych niekoľko archeologických lokalít. Najstarší nález siahajúci do paleolitu bol nájdený pri stavbe cesty medzi obcami Báb a Kynek v mieste Pod Rapatou. Ide o zvyšky kostí z mamuta (Barta, NS 3127/77). Ďalšími nálezmi boli doložené praveké sídliska z polohy Zavaž a Mesač (Balko, NS 10017, 10016/82). Na polohe Stračí vrch je zachytené sídlisko maďarovskej kultúry (Balko, NS 10018/82), na Horných Zalamínoch boli zberom doložené črepy z mladšej doby rímskej. Počas zemných prác vo farskej záhrade bola zistená sídlisková vrstva z 12. – 13. storočia. Našli sa tu črepy, kosti a nádoba z 12. – 13. storočia. Pri prestavbe domu pána Zaujeca v roku 2008 bola v intraviláne obce zachytená vrstva z 15 – 16. storočia.

Sídliskové objekty z archeologického výskumu na stavbe Imora môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín. Objekt 47 je obytná stavba šesťkolevej konštrukcie. Východne od tejto stavby sa nachádza veľké množstvo zásobných jám (objekty 22, 24, 25, 26, 54).

Obr. 2 Velké Zálužie. Plán archeologického výskumu

Tieto jamy majú hruškovitý alebo valcovitý tvar a slúžili na uskladňovanie zásob. Južne od obytnej stavby je zachytený väčší počet kolových jám (objekty 34–46). Ide o zvyšky malých nadzemných stavieb, ktoré mohli taktiež slúžiť na uskladňovanie potravín. Južne od tohto objektu sa nachádza sústava niekoľkých hliníkov, ktorých vzájomne vzťahy sú ťažko sledovateľné (objekty 4–9). Zaujímavý objekt (objekt 1) sa nachádza asi 35 m južne od objektu 47. Ide o zvyšok pece pravdepodobne aj s predpecnou jamou (objekt 2).

Obr. 3 Veľké Zálužie. Objekty 14, 21

vzájomné prepojenie bolo zničené pri znižovaní terénu. Bohužiaľ sa v tomto objekte ne-nachádzali žiadne archeologické nálezy.

Počas výskumu sa podarilo zachytiť na ploche aj jeden sídliskový objekt čakanskej kultúry. Ide teda o osídlenie danej polohy v dvoch rozličných časových horizontoch a preto je aj ťažko určovať chronologické datovanie objektov bez nálezových okolností.

Keramika

Keramický súbor z obsahuje 840 kusov črepov. Z toho 761 kusov možno s istotou zaradiť ku germánskej keramike, 33 kusov črepov k rímskoprovinciálnej keramike, a zvyšných 46 kusov reprezentuje pravekú keramiku, ktorá v objektoch z Veľkého Zálužia, s výnimkou jedného objektu, predstavuje intrúziu (obr. 6, 7).

Pre rozsah materiálu a informatívny charakter príspevku sme sa rozhodli vybrať k bližšiemu popisu objekty, v ktorých zásype sa vyskytli rímsko-provinciálne črepy.

Rímsko-provinciálna keramika je zastúpená v nasledujúcich *objektoch* (pri každom objekte udávame aj súhrn prítomnej germánskej keramiky).

Objekt 5 (odpadová jama)

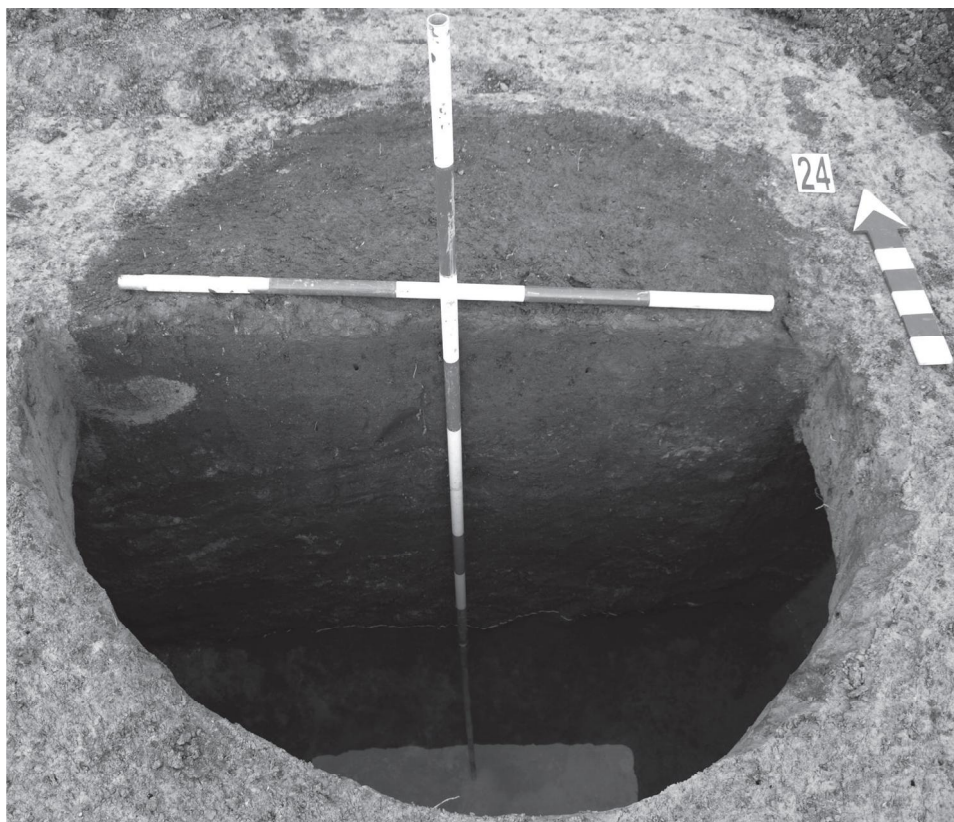
Rímsko-provinciálna keramika prezentoval fragment z tela pohára s prehýbanou stenou (obr. 8: 1), fragment z tela panónskej maľovanej keramiky – maľovaný načerveno a zdobený ozubeným radielkom (obr. 8: 2), okrajový črep zo sivej jemnej nádoby s vrypami pod okrajom (obr. 8: 3); tri fragmenty z tela sivej jemnej keramiky s tmavošedým až čiernym poťahom. Zvyšok materiálu predstavuje germánska keramika bohato zdobená rytým šrafovaním (obr. 8: 4, 8, 9), vrypami (obr. 8: 7, 12, 17), ozubeným kolieskom (obr. 8: 5, 6, 13), dva fragmenty zdobené brázdami (obr. 8: 14). Významný je výskyt germánskej kolkovanej keramiky, imitujúcej panónsku keramiku s takouto výzdobou (obr. 8: 16).

Objekt 6 (hliník)

Zásyp objektu obsahoval šesť fragmentov rímskej importovanej keramiky – okrajový črep prstencovej misky zo sivej jemnej hlíny s charakteristickým tmavo sivým poťahom a spodným prstencom umiestneným tesne pod zosilneným okrajovým prstencom (obr. 9: 10); okrajový fragment džbánika zo svetlej jemnej hlíny tehlovej farby s vertikálne vyťahnutým okrajom a trojnásobnou profiláciou (obr. 9: 4); dva fragmenty z tela sivej jemnej keramiky (jeden z nich s tmavým sivým poťahom); tri fragmenty z tela tmavošedej drsnej keramiky – z toho jeden črep zdobený hrebeňovaním a rytou viacnásobnou vlnkou (obr. 9: 1). Zvyšný materiál tvorí domáci hrnčiarsky tovar tenkostennej a hrubostennej keramiky. Výzdoba je obmedzená len na prstovaný okraj (1frg., obr. 9: 6) a jednoduchú rytú líniu obopínajúcu celú nádobu (1frg., obr. 9: 9).

Objekt 9 (hliník)

Zásyp obsahoval tri fragmenty rímsko-provinciálnej keramiky. Ide o sivú jemnú keramiku s tmavým sivým poťahom (v dvoch prípadoch, ďalší črep je bez poťahu). Jeden

Obr. 4 Velké Zálužie. Objekty 24, 26

z črepov je zdobený dvoma obežnými líniami. Zvyšné dva fragmenty predstavujú ne-výrazné črepy z tela nádoby z jemne plavenej sivej hlíny. Zvyšok črepového materiálu predstavuje germánska v rukách robená keramika, prevažne hrubostenná, bez výzdoby.

Objekt 10 (sídľisková jama bližšie neurčenej funkcie)

V zásype sa našli dva fragmenty sivej jemnej keramiky (jeden z tela nádoby a druhý z dna), bez poťahu. V germánskom materiáli prevažuje hrubostenná keramika s hladným až lešteným povrchom (obr. 9: 14), zastúpený je aj tenkostenný fragment kónickej misky s tuhovaným povrchom (obr. 9: 5).

Objekt 14 (sídľisková jama bližšie neurčenej funkcie)

V zásype sa zistil fragment z tela hrubej sivej keramiky zdobenej hrebeňovaním a rytou viacnásobnou vlnkovkou (pochádza pravdepodobne z tej istej nádoby ako črep z objektu 6).

Objekt 16 (sídľisková jama bližšie neurčenej funkcie) a **objekt 19** (odpadová jama)

Zásypy oboch objektov môžeme považovať za časovo zhodné, a to na základe nálezov fragmentov mortárií. Ide o dva fragmenty (k sebe prislúchajúce) tehlovej farby so sivým jadrom a so žltouhnedou glazúrou (obr. 10: 4). Domáca produkcia je v objekte 16 zastúpená nezdobenými črepmi a jedným fragmentom cedidla (obr. 10: 6). V zásype objektu 19 sa vyskytujú dva kusy zdobených črepov – výzdobu predstavujú vtlačané jamky umiestnené pod rytú líniu (obr. 10: 12). Zvyšný materiál predstavuje nezdobená hrubostenná keramika.

Objekt 23 (sídľisková jama bližšie neurčenej funkcie)

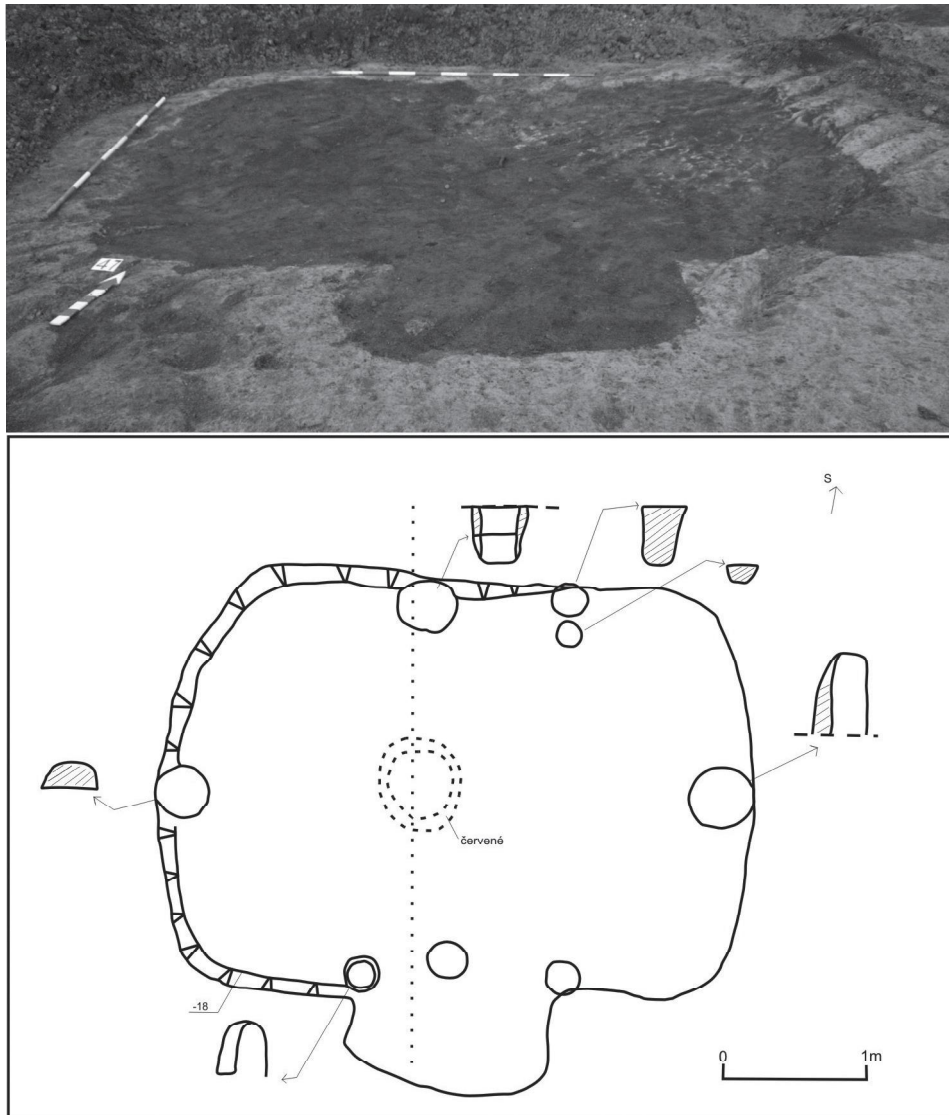
V zásype bol okrem jedného tenkostenného lešteného a jedného hrubostenného hladného črepu objavený aj rímsko-provinciálny fragment keramiky. Ide o črep z tela nádoby, sivej až tehlovej farby s hnedým maľovaním, zdobený ozubeným kolieskom (obr. 10: 7).

Objekt 24 (sídľisková jama – zásobná jama)

V zásype sa nachádzal jediný črep – rímsko-provinciálny fragment sivej jemnej keramiky z tela nádoby.

Objekt 47 (chata šesťkolovej konštrukcie)

V zásype jedinej zachytenej germánskej chaty na preskúmanej časti sídliska sa zistil najväčší počet rímsko-provinciálnych črepov. Na udupanej podlahe chaty sa našli tri fragmenty terry sigillaty (jeden okraj a dva z tela nádoby, obr. 11: 1, 2), fragment tehlovej keramiky (z tela nádoby) – červeno-hnedo maľovaný a zdobený ozubeným kolieskom a tri fragmenty tehlovej keramiky bez ďalšej úpravy povrchu. V jednej z kolových jám bol nájdený ďalší fragment terry sigillaty (obr. 11: 1 – pravý okrajový črep) a fragment tehlovej keramiky s červeným maľovaním. Zvyšný materiál predstavuje domácu produkciu. Ide o fragmenty hrncovitých a misovitých nádob, s výzdobou v podobe nechťovitých vrypov (obr. 11: 5, 8) a rytého mriežkovitého šrafovania (obr. 11: 9, 10) na hrncovitých tvaroch alebo v podobe užších zvislých žliabkov na terinovitej miske (obr. 11: 4).

Obr. 5 Velké Zálužie. Objekt 47

Objekt 57 (sídlisková jama bližšie neurčenej funkcie)

V zásype objektu bol zistený jeden rímsko-provinciálny črep z dna sivej jemnej keramiky, pravdepodobne z polguľovitej misky. V sprievodnom materiáli domácej produkcie sa nachádzal z dvoch tretín zachovaný germánsky hrniec. V objekte sa našiel aj fragment okraja keramiky točenej na kruhu (obr. 10: 13). Z kategórie keramiky točenej na kruhu je tiež zaujímavá dvojuchá šálka s hladným povrchom, ktorá bola zhruba prelomená na polovicu a jedna z týchto polovic bola sekundárne prepálená (obr. 10: 14).

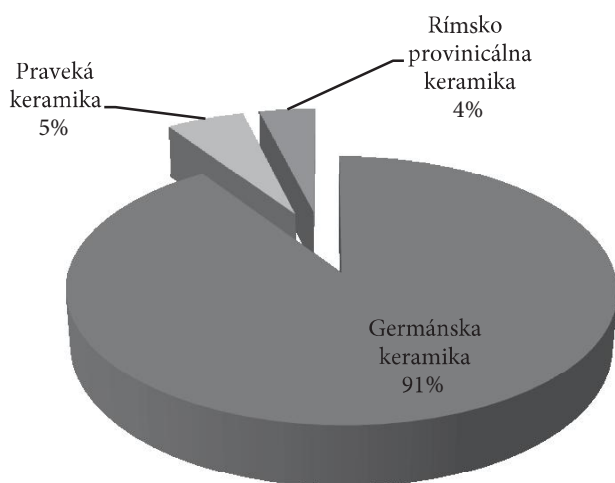
Zo zberu pochádza ďalší fragment glazovaného mortária (nie je zobrazený – črep z tela, žltohnedá glazúra, značne zdrsnený na vnútornej strane).

Rímsko-provinciálna keramika

V súbore rímsko-provinciálnej keramiky z Veľkého Zálužia sú zastúpené takmer všetky charakteristické druhy výrobkov.

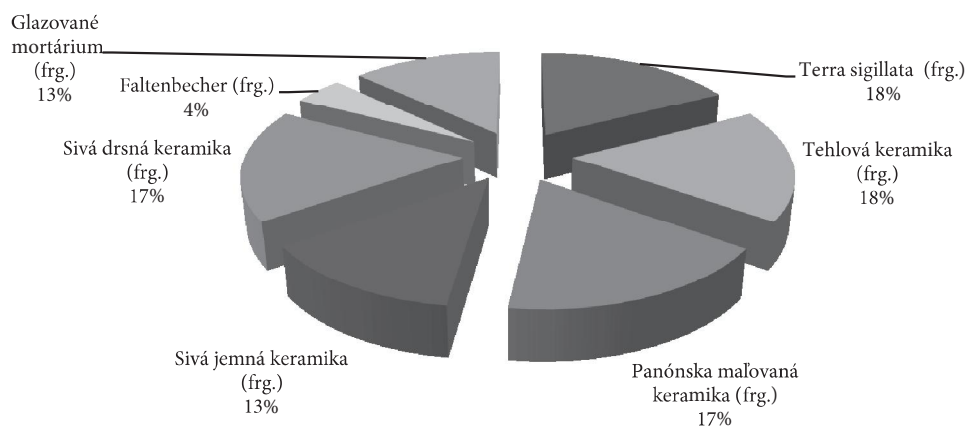
Luxusná stolová keramika terra sigillata predstavuje dobre datovateľný materiál. Na analyzovanom sídlisku je zastúpená štyrmi fragmentami (obr. 11: 1, 2). Všetky boli nájdené v zásype germánskej chaty a pravdepodobne pochádzajú z jednej misky, ktorá tvarovo zodpovedá miske typu Drag. 37. Na základe určenia K. Kuzmovej boli vyrobené v Rheinzaberne, v dielni Mammiliana/Regina II v neskorom antoninovskom až včasnom severovskom období (170/178 – 200/210). Výskyt terra sigillaty vo Veľkom Záluží zodpovedá obdobiu jej najväčšieho prílevu do naddunajského barbarika (Hečková 1982, Tab. XLIII; Kuzmová – Roth 1988, 134–135, Tab. VI, 145).

Ďalšou prítomnou skupinou je keramika tehlovej farby, ktorá má na Slovensku výrazné zastúpenie. V najväčšom počte sa vyskytuje jej podskupina – maľovaná pásikovaná keramika. Zastúpené sú fragmenty maľované na červeno (obr. 8: 2) a na hnedo (obr. 10: 7). Takmer všetky, až na jeden (z objektu 47), sú zdobené ozubeným kolieskom. Bohaté zastúpenie pásikovanej keramiky dovoľuje len rámcové datovanie do 2. – 3. storočia (Krekovič 1981, 354). Nezdobená tehlová keramika sa našla na podlahe germánskej chaty. Jej fragmenty sú z tela nádoby, najskôr z džbánu. Z objektu 6 je fragment džbánu s trojnásobnou profiláciou okraja (obr. 9: 4). Analógiu nachádzame v Carnunte, kde sa radí k typu džbánu so zalomeným okrajom a vyskytuje sa v perióde 1 a 3 (Gassner 1990, 138, Taf. 1: 13–14). Na germánskom sídlisku v Branči sa podobný okrajový črep vyskytuje vo fáze C, t.j. 250/270 – 400 po Kr. (Kolník – Varsík – Vladár 2007, 220, Tab. 68: 8).

Obr. 6 Veľké Zálužie. Graf keramiky

Do skupiny sivej jemnej keramiky zaraďujeme fragment misky z objektu 6, ktorý predstavuje neskorý typ prstencových misiek (obr. 9: 10). Ide o okrajový črep zo sivej jemnej hliny s tmavošedastým povrchom a spodným prstencom tesne pod zosilneným okrajom. Tvarovo blízke sú nálezy z Jacoviec (Krekovič 1981, 359, obr. 15: 7), z Branča z fázy C (Kolník – Varsík – Vladár 2007, Tab. 141: 2). Na príkladoch

Obr. 6 Velké Zálužie. Graf keramiky

z Velkého Medera a Branča bolo poukázané na možné zavedenie neskorého typu prstencových misiek najskôr až v druhej polovici alebo poslednej tretine 3. storočia. (Varsik 1998, 51, 86).

Niektoré druhy sivej jemnej keramiky tvarovo napodobňovali terru sigillatu. K nim patrí aj fragment z objektu 5, imitujúci tvar Drag. 37 (obr. 8: 3). Ide o sivý okrajový črep z jemne plaveného materiálu, so šedým poťahom zdobený vrypmi pod okrajom. Blízke nálezy sú tak zo západného, ako aj z východného Slovenska (napríklad Branč; Kolník – Varsik – Vladár 2007, Tab. 27: 2, 3, Tab. 38: 7 z fázy B, Tab. 68: 12 z fázy C; Peder; Lamiová-Schmiedlová 1969, obr. 14: 4, 424 – sídlisko datované do 2. – 3. storočia). Možno podotknúť, že od severovského obdobia začínajú byť sivé misy imitujúce tvar Drag. 37 vytláčané sivými prstencovými misami (Varsik 2008, 299).

Jedným úlomkom je zastúpený tiež pohár s prehýbanými stenami (obr. 8: 1). Nález z objektu 5 je charakteristický jemným materiálom a šedým poťahom. Na základe tejto charakteristiky môže byť radený k starším typom, ktoré sa podľa E. Krekoviča v priebehu 3. storočia vytrácajú (Krekovič 1981, 358). V materiáli z Velkého Mederu sa však tento typ vyskytuje aj v horizonte C (250/270 – 350/370; Varsik 1998, 50).

V súbore je dvoma kusmi prítomná i sivá drsná keramika. Fragменты pochádzajúce z tela nádoby sú zdobené hrebeňovými líniami a viacnásobnou vlnkou (obr. 9: 1). Táto výzdoba ich s najväčšou pravdepodobnosťou radí k charakteristickej kuchynskej keramike – hrncom alebo zásobniciam, pričom hrebeňové línie zostávajú obľúbeným výzdobným prvkom až do začiatku 2. storočia (Petznek 1998, 193, tab: 1; viď tiež s. 197–198 hrniec typu 5, vyskytuje sa podobná výzdoba). Rozšírenie tohto druhu nádob v Panónii spadá do staršej doby rímskej, i keď sa vyskytuje ešte aj v 3. storočí (Petznek 1998, 193). Podobnú výzdobu nachádzame napríklad v Gerulate v polohe tábora (Krekovič 1998, 33, Tab: 21, 2-3).

Fragment mortárií, nájdené v objektoch 16 a 19 (obr. 10: 4) a zo zberu, môžeme na základe ich profilácie a glazovaného povrchu rámcovo zaradiť do záveru 3. – 4. storočia (Krekovič 1981, 356, pozri tiež obr. 3: 1; Gassner 1990, 136 – v Carnunte sa vyskytuje v periode 4, t.j. 230 – 300). Uvedené úlomky majú tehlovú farbu a žltohnedú glazúru. Fragment zo zberu nesie stopy zdrsnenia a opotrebovania na vnútornej strane.

Germánska keramika

Nepomerne väčšie zastúpenie prislúcha germánskej keramike. Pri jej zhodnotení sa oprieme o typologicky a chronologicky podobnú keramiku z germánskych sídlisk v Branči (Kolník – Varsík – Vladár 2007), vo Veľkom Mederi (Varsík 1998) a Nitre-Chrenovej (Březinová 2003).

V analyzovanom súbore sa vyskytujú prevažne hrncovité a misovité formy. Z hrncovitých nádob dominuje esovite profilovaný hrniec (obr. 8: 12; 9: 8; 10: 10; 11: 5, 8, 10), ktorého okraj je v niektorých prípadoch hranený (obr. 8: 15, 9: 7, 14; 10: 12). Nechýbajú ani hrnce s horizontálnym okrajom (obr. 8: 14, 9: 2, 10: 15, 11: 11). Zastúpené tvary nachádzame zdobené, aj bez výzdoby. Prevládajú nezdobené hrnce. Povrch je prevažne upravovaný hladením, v prípade mis a terín aj ojedinelým tuhovaním. Misky, ktorých ústie má rozmanitú profiláciu (obr. 9: 13; 10: 11; 11: 3, 6), môžu mať tiež zatiahnutý okraj (obr. 9: 3, 11: 7), prítomná je tiež kónicky roztvorená miska (obr. 9: 6). Črep z objektu 50 (obr. 10: 3) naznačuje výskyt misiek na nohe. Niekoľko fragmentov predstavuje misky a terinovité misy, ktorých telo je odsadené buď dvoma rytými líniami (obr. 10: 9), miernou plastickou lištou (obr. 8: 10) alebo u väčších tvarov presekávanou lištou (obr. 8: 13, 16). Misa (obr. 10: 9) má povrch upravovaný hladením a tuhovaním, je jedným z mála príkladov úpravy povrchu týmto spôsobom z Veľkého Zálužia (paralelu nachádza napríklad v Abraháme: Kolník 1980, 44, Tab. XXX: 98Aa). Miska s miernou plastickou lištou (obr. 8: 10) má rovnako upravený povrch ako predchádzajúci príklad (pozri Branč, Kolník – Varsík – Vladár 2007, tab. 163: 10; Droberjar 1997, tab. 119: 5; Sládkovičovo, Kolník 1980, 327, tab. CLXIV: 16). Súvislé obvodové línie predstavujú akýsi prechod od ostro profilovaných tvarov staršej doby rímskej k nastupujúcej mäkšej profilácii (Hečková 1994, 43; Tejral 1993, s. 465).

Ojedinelým je črep (obr. 9: 5), ktorý by mohol pochádzať z pohára na nôžke.

Zo zvláštnych tvarov uvádzame cedidlá (obr. 10: 2, 6). Fragment s perforovaním len na dne (obr. 10: 6) a ďalší s perforovaním na dne a v jednom rade po obvode nad dnom (obr. 10: 2; ostatné dva kusy predstavujú len úlomky z perforovaného dna).

Rôznorodá výzdoba je v prevažnej miere prítomná na hrncovitých tvaroch. Najväčšie zastúpenie má ryhovanie a rôzne druhy vrypov a odtlačkov. Situované sú na výduti nádob, pod horizontálnou líniou alebo medzi dve horizontálne línie. V rámci ryhovania sa vyskytuje ryté mrežovité šrafovanie (obr. 11: 9, 10; pozri tiež Kolník – Varsík – Vladár 2007, tab. 46: 3, tab. 110: 5), rytý motív X (obr. 8: 4; pozri tiež Kolník – Varsík – Vladár 2007, tab. 66: 5), rytá lomenica (obr. 8: 9; pozri tiež Kolník – Varsík – Vladár 2007, tab. 114: 17). Na jednom fragmente (obr. 10: 5) je pod rytou líniou umiestnená rytá lomenica alebo visiaci trojuholník, v ktorom sú umiestnené menšie ryté línie.

Časté sú rôzne druhy vrypov a odtlačkov: oválne nechťovité vrypy v radoch, umiestnené zvisle (obr. 8: 17) alebo mierne zošikmené (obr. 11: 8); tento istý typ vrypov umiestnený aj pod líniou (obr. 11: 5); tri rady trojuholníkových odtlačkov umiestnených pod líniou (obr. 8: 12), obdĺžnikové klinovité vrypy (Droberjar 1997, obr. 16: 123a, 124) a poloblúkovité vrypy (Droberjar 1997, obr. 18: 195d) v radoch umiestnené pod rytou líniou (obr. 9: 11) a v jednom prípade tiež zvláštny typ vrypov (obr. 9: 8; pozri tiež Hečková 1994, tab. 5). Chronologicky rozšírený výskyt ryhovania a rôznych vrypov v 2. a 3. storočí (Varsík 1998, 46), nám neumožňuje bližšie zaradenie.

Jediným príkladom je zastúpený rad okrúhlych vtláčených jamiek, umiestnený pod horizontálnou líniou. Vo Veľkom Záluží je prítomný na hrubej hrncovitej nádobe s hraneným okrajom (obr. 10: 12). Spojenie tohto dekoru s hrubším typom hrnca je charakteristické pre mladšiu dobu rímsku (Varsík 1998, 45).

Prežívajúcim prvkom je výzdoba ozubeným kolieskom (obr. 8: 5, 6, 13 – všetky úlomky z objektu 5). Fragment z tela terinovitej nádoby (obr. 8: 13) je zdobený plastickou presekávanou lištou po obvode hornej časti (presekávaná lišta – typ výzdoby 540 podľa Droberjara 1997, 30, Abb. 22: 542, Taf. 135: 8 – črep datovaný do stupňa C1). Spojenie presekávanej lišty a radielkovej výzdoby nachádzame aj na mise z Veľkého Mederu (Varsík 2005, 305, obr. 4: 11 datovanú najneskôr do konca stupňa C1; tiež Březinová a kol. 2003, tab. 32: 8). Pod presekávanou lištou je motív svastiky umiestnený v trojuholníkových poliach. Ďalšie úlomky nesú výzdobu v podobe horizontálnych a vertikálnych línií. Výzdoba ozubeným kolieskom je typická pre staršiu dobu rímsku, ktorá v prvej polovici 3. storočia postupne dožíva (Hečková 1994, 45, 47, Varsík 1998, 28).

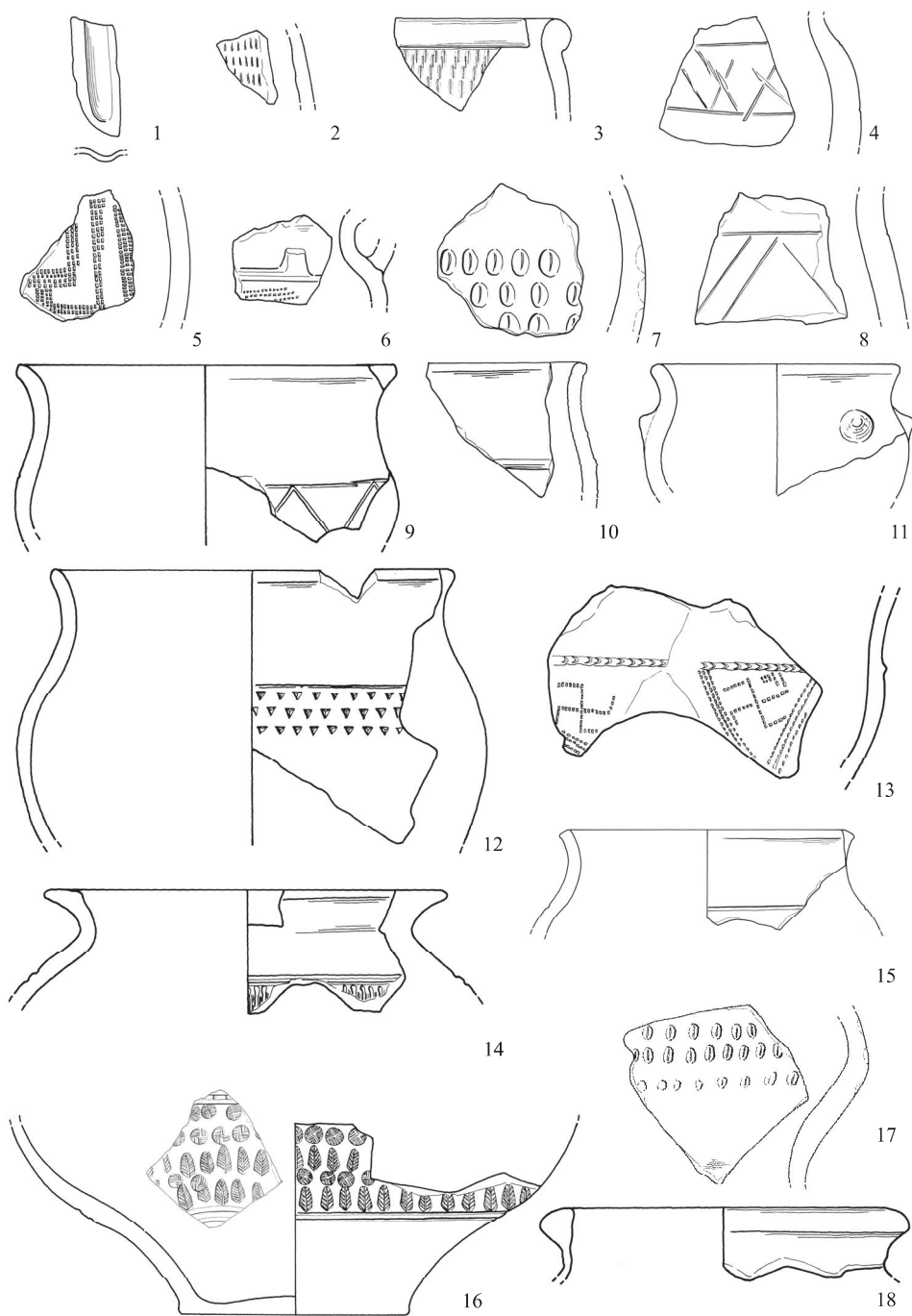
Vo výzdobe nechýba ani žliabkovanie. Misa s lešteným a tuhovým povrchom, ktorej telo je odsadené obiehajúcou líniou, má pod ňu umiestnené úzke zvislé plošné žliabkovanie (obr. 11: 4). Misy s touto charakteristikou sú na pohrebisku v Bešeňove datované do druhej polovice 2. storočia (Kolník 1961, 259). Terina s odsadeným telom má dvojicu rytych línií na hrdle a šikmé žliabkovanie pod ňou (obr. 9: 15). Pravdepodobne predstavuje mladší vývojový typ tohto druhu výzdoby, datovateľný do 3. storočia, kedy žliabkovanie zaznamenáva najväčší rozmach (Kolník 1961, 259, Varsík 1998, 43; pozri analógiu Kolník 1958b, obr. 201: 5 – rámcovo datovaná do mladšej doby rímskej, Tejral 1975, 50 datuje do polovice 3. storočia, obr. 5: 1, 6, Tab. 11: 5). Takáto výzdoba však prežíva až do 4. storočia (napríklad v Branči objekt 56 a 60 – datované do fázy C: Kolník – Varsík – Vladár 2007, tab. 69: 13–14, tab. 74: 18).

Ojedinelé zastúpenie v súbore z Veľkého Zálužia predstavuje úlomok hrnca s horizontálnym okrajom, ktorý má pod dvoma obiehajúcimi líniami umiestnené vertikálne plošné brázdy (môžeme nájsť pod typom výzdoby 550 – podľa Droberjara 1997, 38, obr. 23), s miernym sklonom doprava (obr. 8: 14; analogická výzdoba Kolník – Varsík – Vladár 2007, tab. 8: 10, tab. XXVIII: 4, z objektu datovaného do fázy A – B v Branči; Droberjar 1997, tab. 16: 1 – datované na prelom B2 a C1, 36: 4 – datované do B2). Nádobu s brázdovanou výzdobou môžeme podľa Tejrala chronologicky zaradiť do neskorého stupňa B2 a súčasného C1 (Tejral 1994, 306), v tomto prípade by sme sa mohli na základe neupraveného povrchu a tvaru nádoby prikloniť k neskorému výskytu v rámci časového vymedzenia a k určitému doznievaniu tohto výzdobného prvku v mladšej dobe rímskej, ako to môžeme sledovať napríklad pri výzdobe ozubeným kolieskom.

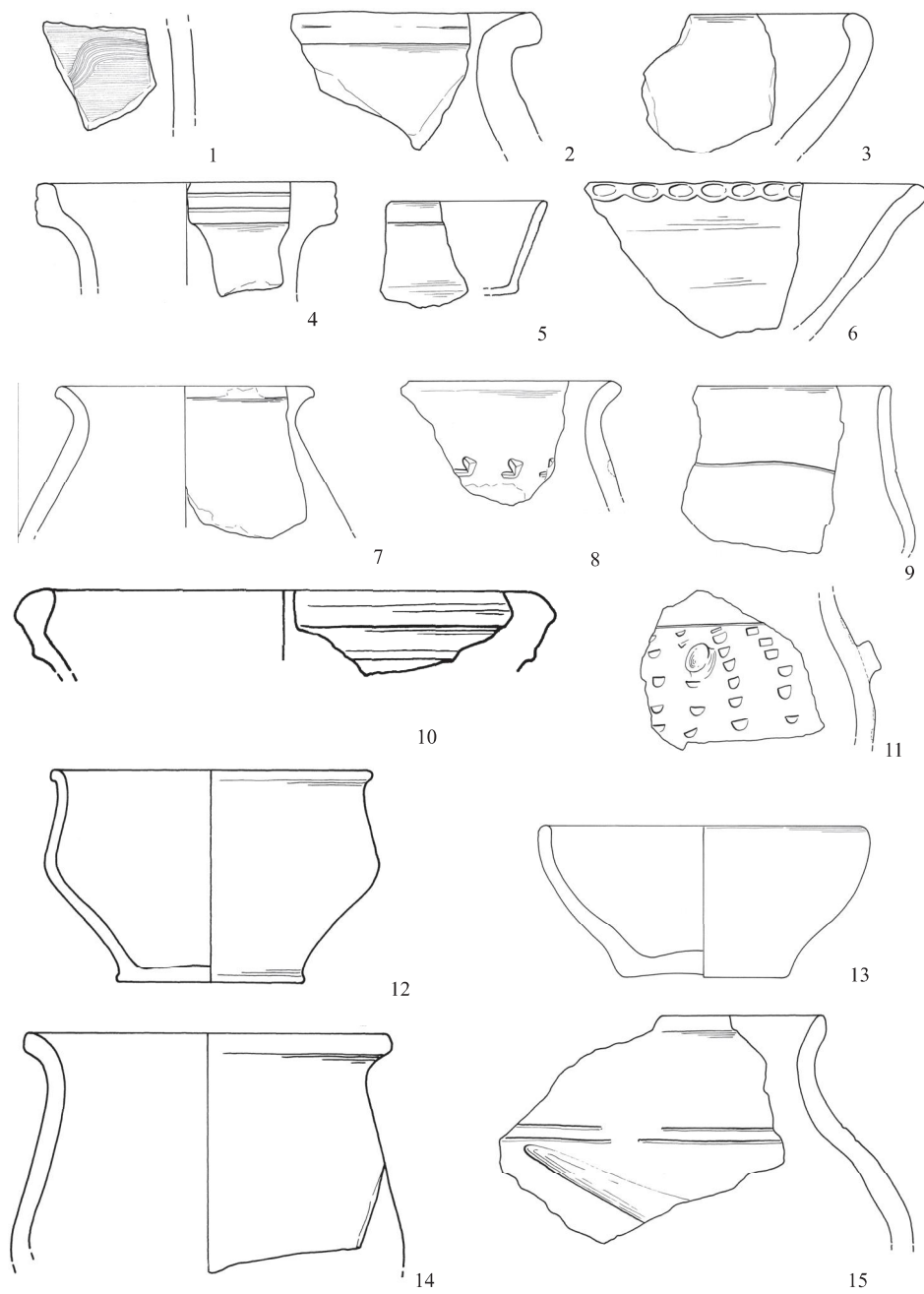
Vzácnne sa vyskytuje na nádobách výčnelok. Pekným príkladom je malý hrnček s plastickým výčnelkom pod okrajom (obr. 8: 11; pozri tiež Tejral 1975, obr. 2: 6 datovaný do C1/C2).

Na jednom kuse zaznamenávame aj prstami pretláčaný okraj, ktorý pochádza z kónickej misy s mierne odsadeným okrajom (obr. 9: 6). Tento druh výzdoby je charakteristický pre neskoré obdobie, najmä 4. storočie (Varsík 1998, 54; Kolník – Varsík – Vladár 2007, objekty 56, 60, 181–205–206, 182 datované do fázy C v Branči, tab. 70–71, 75, 142, 146–147; Březinová a kol. 2003, tab. 58: 1).

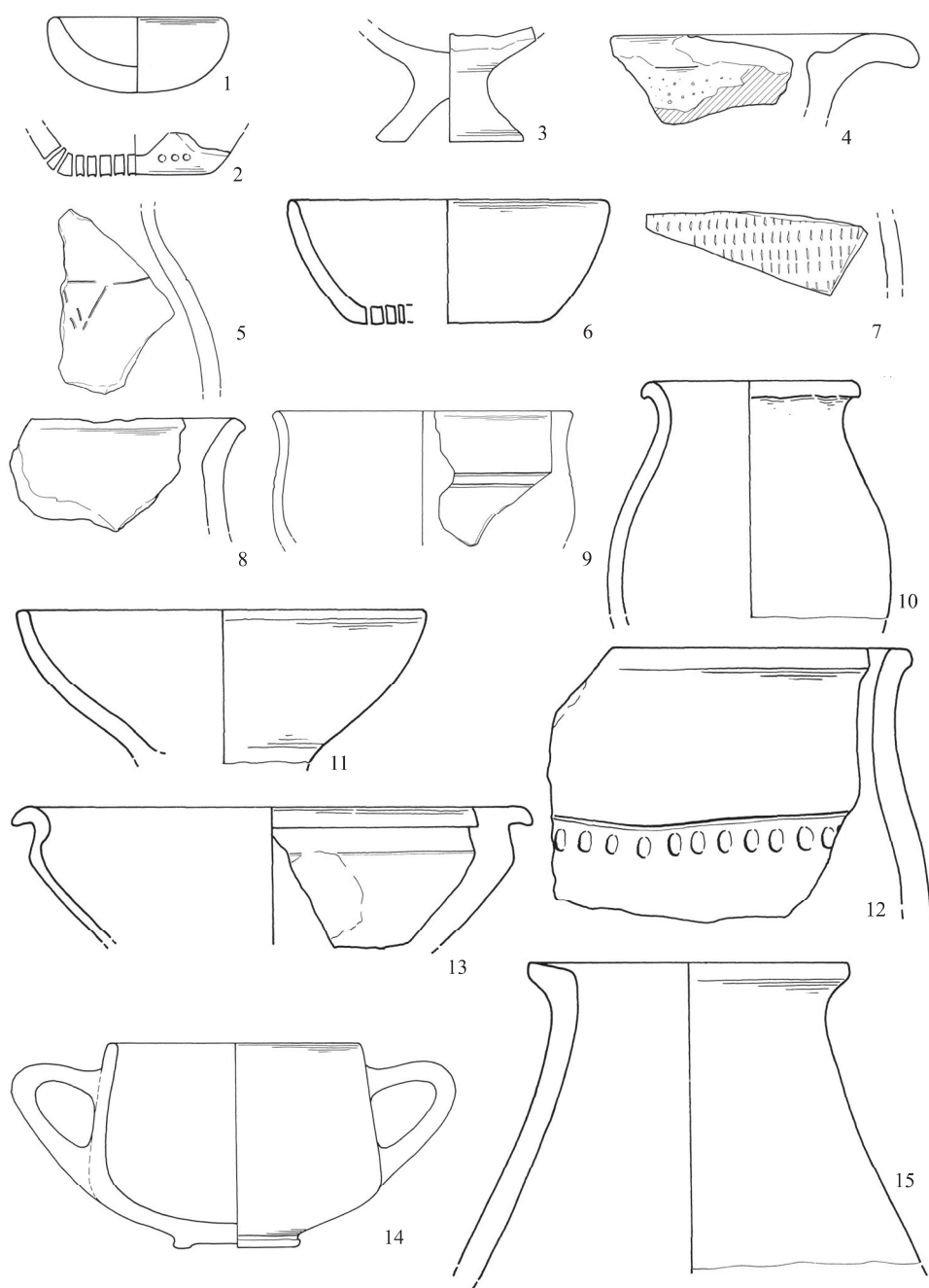
Panónska kolkovaná keramika (mapa rozšírenia v barbariku, pozri Maróti 1991, 419, obr. 3c) ovplyvnila germánske hrnčiarstvo. Ako je známe, domáce dielne napodobňovali

Obr. 8 Velké Zálužie. Výber keramiky z objektu 5 (mierka 1-7 1:3; 9-15, 17 1:4; 16 1:5)

Obr. 9 Velké Zálužie. Výber keramiky. Objekt 6: 1-4, 6, 9-10; objekt 7A: 7, 11; objekt 10: 5, 14; objekt 15: 8, 13, 15 (mierka 1-6, 10, 15 1:3; 11-14 1:4)

Obr. 10 Velké Zálužie. Výber keramiky. Objekt 16: 1; zber: 2, 9; objekt 50: 3; objekt 16a 19: 4, 6; objekt 15: 5; rez: 7; objekt 10 a 15: 10, 11; objekt 58: 8, 15; objekt 19: 12; objekt 57: 13, 14 (mierka 1-4, 8, 14 1:3, 5, 6, 9-13, 15 1:4)

kolkovanú výzdobu v podobe rastlinných ornamentov a povrch nádob starostlivo hladili a leštili. Zachovaná časť teriny so šedočiernym hladným a tuhovým povrchom nesie kolkovanú výzdobu umiestnenú medzi presekávanú lištu a dve obvodové línie. V piatich radoch sa striedajú rady lístkov a rozetiek, lístky majú vertikálne usporiadanie. Striedanie sa radov lístkov a rozetiek dobre dokumentujú aj črepy zo Žiaru nad Hronom, časť Horné Opatovce (Trgina 1981, 315, obr. 176: 10; Trgina 1982, 294, obr. 158: 6). Blízku ornamentiku nachádzame v nálezoch z Pohronského Ruskova, Tvrdošoviec a Svätého Michala nad Žitavou (Kolník 1958a, Taf. II: 2–5; pozri tiež Točík 1980, obr. 140: 5, 11–12, 14–15). Barbarskú keramiku s kolkovanou výzdobou datuje T. Kolník do polovice 2. storočia, s prežívaním do 3. storočia (Kolník 1958a, 67).

Nevšedný materiál obsahuje objekt 57. Prítomný je tu okrajový črep z tmavosivej hliny s hladným tmavosivým povrchom. I keby sa zdalo, že tvarovo napodobňuje neskorú rímsko-provinciálnu prstencovú misku a tvarovo by sme paralelu hľadali v náleze z Párovských Hájov datovanú do počiatku sťahovania národov (Pieta – Ruttkay 1997, 148, obr. 9: 4), s najväčšou pravdepodobnosťou ide o laténsku na kruhu točenú keramiku. Zaujímavý tvar predstavuje šálka s malou odsadenou nôžkou, vytáčaná na kruhu, vyrobená z jemnej tmavosivej hliny. Môžeme predpokladať, že tvar azda vzdialene napodobňuje rímsko-provinciálne kanthary (napríklad Sládkovičovo; Kolník 1980, tab. CXXVIII: g1, g2) alebo prípadne skyfy (Kostolná pri Dunaji; Kolník 1980, tab. XCVI: s,t). Začiatok výroby na kruhu točenej keramiky v okruhu juhozápadného Slovenska sa niekedy pripúšťa už do obdobia konca 2. storočia (Kolník 1971, 524), nevylučuje sa prvá polovica, resp. polovica 3. storočia (Tejral 1975, 42), iné publikácie počítajú s výskytom až od konca 3. storočia (Tejral 1985, 112 – datuje pre južnú Moravu; Kolník 1975, 361 – na pohrebisku v Čiernom Brode sa začína vyskytovať až v pokročilom 3. storočí). Datovanie tejto šálky je veľmi otázne, a jej špecifickosť nám neumožňuje jej bližšie zatriedenie. Objekt 57 však nálezom germánskeho hrnca radíme do doby rímskej.

KATALÓG

Obr. 8

1. FT, provinciálno-rímsky, pohár s prelamovanými stenami, sivý jemný s tmavosivým poťahom.
2. FT, provinciálno-rímsky, tehlový s červeným maľovaním, zdobený ozubeným kolieskom.
3. FO, provinciálno-rímsky, misa, tvarovo napodobňujúca Drag. 37, sivá jemná so sivým poťahom, vrypy pod okrajom. Pr. o. 20 cm.
4. FT, hrniec, hnedá hrubá hlina s hladným povrchom, medzi dvoma rytými líniami motív rytého X.
5. FT, hrniec/terinovitá misa, sivá jemná hlina, radielková výzdoba.
6. FT, misa, hnedá jemná hlina, povrch hladný a tuhovný, pod plastickou lištou radielková výzdoba, zachovaná časť ucha.
7. FT, hrniec, čierna hrubá hlina, povrch hladný, zachované tri rady nechtovitých vpichov.
8. FT, hrniec, sivá hrubá hlina s hladným povrchom, pod rytou líniou rytá výzdoba.
9. FO, čierna hrubá hlina, povrch hladný, pod rytou líniou rytá lomenica. Pr. o. 20,4 cm.

10. FT, misa, sivočierna jemná hlina, povrch hladný a tuhovaný, plastická lišta. Pr. o. 16 cm.
11. FO, hrnček, čierna hrubá hlina, plastický pupček pod okrajom. Pr. o. 9,6 cm.
12. FO, hrniec, čierna hrubá hlina, tri rady trojuholníkových odtlačkov pod rytou líniou. Pr. o. 21,4 cm.
13. FT, terina, sivočierna hrubá hlina, povrch hladný a tuhovaný, pod presekávanou lištou motív svastiky umiestnený v klukatkách (výzdoba ozubeným radielkom).
14. FO, sivá hrubá hlina, povrch drsný, pod dvoma rytými líniami zvislé plošné brázdovanie. Pr. o. 21,2 cm.
15. FO, hrniec s hraneným okrajom, čierna hrubá hlina, povrch hladný, rytá línia. Pr. o. 29,8 cm.
16. FD, FT, sivočierna jemná hlina, povrch hladný a tuhovaný, medzi presekávanou lištou a dvoma rytými líniami je umiestnených päť radov striedajúcich sa vetvičkových motívov a rozetiek, kolkovaná výzdoba. Pr. d. 15,4 cm.
17. FT, hrniec, sivá hrubá hlina, povrch hladný, tri rady nechtovitých vrypov.
18. FO, hrniec so zosilneným okrajom, sivá hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 17,2 cm.

Obr. 9

1. FT, provinciálno-rímsky, drsná sivá keramika, hrebeňovanie a rytá vlnovka.
2. FO, hrniec, sivočierna hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 25 cm.
3. FO, misa so zatiahnutým okrajom, sivohnedá hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 18 cm.
4. FO, provinciálno-rímsky, džbán, tehlový, s trojnásobne profilovaným okrajom. Pr. o. 12 cm.
5. FO, FD, miska, hnedá jemná hlina, hladný a leštený povrch, okraj a dno mierne odsadené. Pr. o. 12 cm, pr. d. 13 cm, v. 4 cm.
6. FO, misa, čierna hrubá hlina, povrch hladný, okraj pretláčaný prstami a veľmi mierne odsadený. Pr. o. 20 cm.
7. FO, hrniec, čierna hrubá hlina, povrch drsný. Pr. o. 13,3 cm.
8. FO, hrniec, sivohnedá hrubá hlina, povrch drsný, rad vrypov. Pr. o. 25 cm.
9. FO, misa, sivá hrubá hlina, povrch hladný (až leštený), na vnútornej strane tuhovaný, rytá línia. Pr. o. 23 cm.
10. FO, provinciálno-rímsky, prstencová misa, sivá jemná s tmavým sivastým až sivočiernym poťahom. Pr. o. 19,8 cm.
11. FT, hrniec, sivohnedá hrubá hlina, povrch drsný, pod rytou líniou sú umiestnené rady obdĺžnikových klinovitých vpichov a poloblúkovitých vrypov, plastický pupček.
12. FO, FT, FD, hrniec, sivohnedá hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 17 cm, pr. d. 10 cm, v. 11,4 cm.
13. FO, FD, misa, čierna hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 17 cm, pr. d. 9 cm, v. 8,2 cm.
14. FO, hrniec, hnedočierna hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 21 cm.
15. FO, terina, červenohnedá hrubá hlina, povrch hladný a tuhovaný, pod dvoma rytými líniami hrubý šikmý žliabok.

Obr. 10

1. FT, FD, miska, sivočierna hrubá hlina, povrch drsný. Pr. o. 7 cm, v. 3 cm.
2. FD, cedidlo, hrubá sivohnedá hlina, povrch drsný, perforovanie na dne a v jednom rade nad dnom. Pr. d. 6,2 cm.
3. FD, misa na nôžke, sivohnedá hrubá hlina, povrch hladný. Pr. d. 5,4 cm.
4. FO, provinciálno-rímsky, mortárium, vonkajšia stena je tehlovočervená, so sivým jadrom, žltohnedá glazúra. Pr. o. 20 cm.
5. FT, hrniec, sivočierna hrubá hlina, povrch hladný, pod rytou líniou rytá lomenica/visiaci trojuholník a v nej malé ryté čiarky.

6. FO, FD, cedidlo, čierna hrubá hlina, povrch hladný, na dne perforovaný. Pr. o. 16, 5 cm, pr. d. 9 cm, v. 6, 7 cm.
7. FT, provinciálno-rímsky, tehlový s hnedým maľovaním, zdobený ozubeným kolieskom.
8. FO, hrniec s hraným okrajom, svetlohnedá hrubá hlina, povrch drsný. Pr. o. 16 cm.
9. FO, misa s mierne odsadeným okrajom, sivočierna jemná hlina, povrch hladný a tuhovany, dve ryté línie. Pr. o. 17 cm.
10. FO, hrniec, hnedočierna hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 12,5 cm.
11. FO, misa, sivočierna hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 22 cm.
12. FO, hrniec s hraným okrajom, hrubá sivá hlina, pod rytou líniou jeden rad okrúhlych vtlačaných jamiek. Pr. o. 24 cm.
13. FO, misa, na kruhu točená, tmavosivá jemná hlina, povrch hladný. Pr. o. 26 cm.

Obr. 11 Veľké Zálužie. Výber keramiky. Objekt 47: 1–10; objekt 5: 11 (mierka 1–7, 9, 11 1:3; 8, 10 1:4)

14. FO, FD, šálka, na kruhu točená, jemná tmavosivá hlina, malá odsadená nôžka, dve horizontálne uchá. Pr. o. 10 cm, Pr. d. 4, 8 cm, Pr. v. 8,3 cm.
15. FO, hrniec s horizontálnym okrajom, hrubá sivohnedá hlina, povrch hladný. Pr. o. 17 cm.

Obr. 11

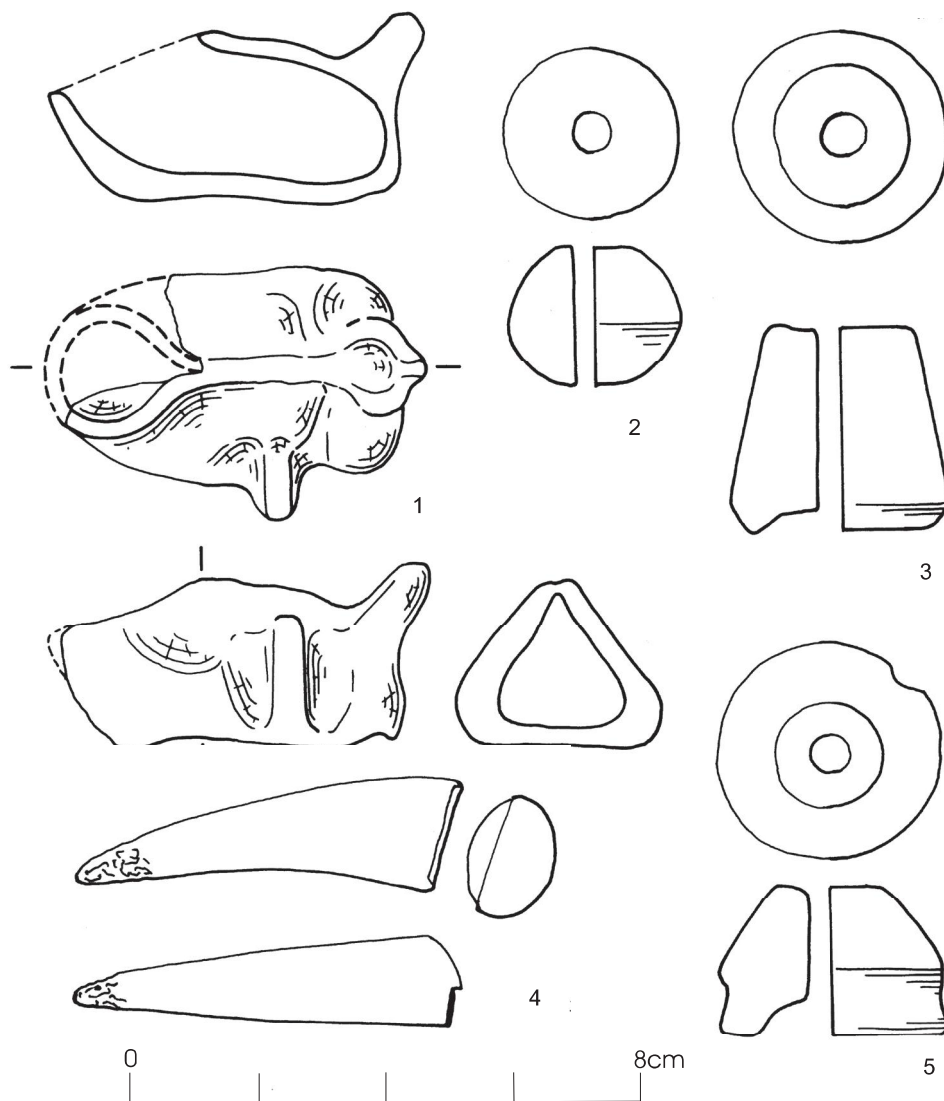
1. FO, FT, terra sigillata, Drag. 37, farba červenohnedá, povrch matne lesklý. Vajcovec (Ri-Fi E 18), medveď I. (Ri-Fi T 52), časť neurčiteľného ornamentu. Pr. o. 19 cm. Rheinzabern, Mammilianus/Reginus II. Neskoroantoninovské – včasnoseverovské obdobie (170/178 – 200/210). Určenie: K. Kuzmová.
2. FT, terra sigillata, Drag. 37, farba červenohnedá, povrch matne lesklý. Rozetka (Ri-Fi O 48) na stonke v podobe rybej kosti (Ri-Fi O 273). Rheinzabern, Mammilianus/Reginus II. Neskoroantoninovské – včasnoseverovské obdobie (170/178 – 200/210). Určenie: K. Kuzmová.
3. FO, miska, sivá hrubá hlina, povrch hladný. Pr. o. 18 cm.
4. FO, misa, hnedočierna jemná hlina, hladný a tuhovaný povrch, telo mierne odsadené obiehajúcou líniou, pod ňou umiestnené zvislé plošné žliabkovanie. Pr. o. 18 cm.
5. FO, hrniec, čierna hrubá hlina, povrch hladný, pod rytou líniou dva rady nechtovitých vrypov. Pr. o. 16 cm.
6. FO, miska, sivočierna jemná hlina, hladný a tuhovaný povrch. Pr. o. 15 cm.
7. FO, miska so zatiahnutým okrajom, hnedá hrubá hlina, hladný a tuhovaný povrch. Pr. o. 18 cm.
8. FO, hrniec, čierna hrubá hlina s hladným povrchom, tri rady nechtovitých vrypov (trochu zošíkmené). Pr. o. 18 cm.
9. FT, hrniec, sivá hrubá hlina s hladným povrchom, nad rytou líniou ryté mrežovité šrafovanie.
10. FO, hrniec, sivočierna hrubá hlina s hladným povrchom, medzi dvoma rytými líniami ryté mrežovité šrafovanie. Pr. o. 20,5 cm.
11. FO, hrniec s horizontálnym okrajom, šedočierna hrubá hlina, povrch drsný, pod okrajom obiehajúca ryha. Pr. o. 19 cm.

Skratky použité v katalógu

FD	fragment dna
FO	fragment okraja
FT	fragment tela
pr. o.	priemer okraja
pr. d.	priemer dna
v.	výška

Drobné predmety (obr. 12)

Môžeme ich rozdeliť do troch skupín: hlinené závažia, opracovaný paroh a kadlub na odlievanie. Na veľkosť preskúmaného areálu je počet drobných predmetov veľmi malý, môže to súvisieť s postupným opúšťaním sídliska. Všetky cennejšie predmety boli odnesené. Na druhej strane sa nachádzame na okraji sídliska, bola preskúmaná iba jedna stavba obytného charakteru a veľké množstvo sídliskových jám súvisiacich s hospodárskou činnosťou (uskladňovanie obilia, ťažba hliny, odpadové jamy atď.).

Obr. 12 Velké Zálužie. Výber drobných predmetov

Hlinené závažia (obr. 12: 2, 3, 5) sú vyrobené z jemne plavenej hliny, ktorá neobsahuje minerálne štruktúry a je vypálená do siva. Závažia sú vypálené v redukčnom prostredí, ich povrch je vyhladený.

Opracovaný paroh je hnedej farby, povrch je vyleštený. Mohlo by ísť o odpad pri výrobe kostných nástrojov (obr. 12: 4). Najzaujímavejší predmet je hlinený kadlub na odlievanie, bližšie nešpecifikovaného predmetu (obr. 12: 1).

Záver

Záchranný archeologický výskum vo Veľkom Záluží potvrdil osídlenie z mladšej doby bronzovej a doby rímskej na polohe Ďuriho sad. Bolo preskúmaných 58 sídliskových objektov, 57 objektov bolo z doby rímskej a jeden objekt z mladšej doby bronzovej – čakanská kultúra. Na skúmanej ploche sme zachytili pravdepodobne južný okraj sídliska, ktoré pokračuje pod haly firmy Nirotech a na ulicu Pod kaštieľom vo Veľkom Záluží. Výskum potvrdil v katastri obce už druhé sídlisko z mladšej doby rímskej.

Na základe keramického materiálu môžeme usudzovať, že starší vývoj osídlenia reprezentuje objekt 47 s nálezmi terry sigillaty (datovanej do neskoro antoninovského až včasnoseverovského obdobia) a zrejme aj objekt 5, ktorý môžeme datovať do severovského obdobia, resp. do stupňa C1, a to na základe výskytu črepov s dožívajúcou radielkovou výzdobou. Do 4. storočia pravdepodobne patrí objekt 6 (pretláčaný okraj), 16 a 19 (výskyt glazovaných mortárií). Ostatné objekty rámcovo datujeme do mladšej doby rímskej.

LITERATÚRA

- BALKO, J. 1982: NS 10015-18/82.
- BARTA, J. 1977: NS 8183/77.
- BŘEZINOVÁ, G. a kol. 2003: Nitra - Chrenová. Archeologické výskumy na plochách stavenísk Shell a Baumax. Katalóg. Arch. Slovaca Monogr. Cat. 9. Nitra.
- DROBERJAR, E. 1997: Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. Fontes Archaeologici Pragenses 21. Praha.
- GASSNER, V. 1990: Gelbtonige Keramik aus datierten Fundkomplexen in Carnuntum. Carnuntum Jahrbuch 1989. Wien, s.133–161.
- JANKE, D. 1972: NS 3127/72.
- HEČKOVÁ, J. 1982: Podiel výrobných centier rímskych provincií na spoločensko – ekonomickom vývoji naddunajského barbarika vo svetle rímskych importov. Slov. Arch. 30, 1982, s. 5–77.
- HEČKOVÁ 1994: Výzdobné prvky a motívy na keramike domácej proveniencie zo sídliska z doby rímskej v Chotíne. Stud. Hist. Nitriensia 2. Nitra, s. 40–54.
- KOLNÍK, T. 1958a: Die pannonische Keramik mit Stempelverzierung und ihre Einflüsse in der Slowakei. Epitymbion Roman Haken, Praha, s. 61–70.
- KOLNÍK, T. 1958b: Ďalšie nálezy z Abrahámu na Slovensku. Arch. Rozhledy 10, 526–527, s. 535–543.
- KOLNÍK, T. 1961: Pohrebisko v Bešeňove (príspevok k štúdiu doby rímskej na Slovensku). Slov. Arch. 9, s. 219–300.
- KOLNÍK, T. 1962: Nové sídliskové nálezy z doby rímskej na Slovensku. Arch. Rozhledy 14, 1962, s. 344–368, 371–380, 385–397.
- KOLNÍK, T. 1971: Prehľad a stav bádania o dobe rímskej a sťahovaní národov. Slov. Arch. 19, 1971, s. 499–558.
- KOLNÍK, T. 1975: Žiarové pohrebisko z neskorej doby rímskej a zo začiatku sťahovania národov v Čiernom Brode. Slov. Arch. 23, s. 341–378.
- KOLNÍK, T. 1980: Römerzeitliche Gräberfelder in der Slowakei I. Arch. Slovaca. Fontes 14. Bratislava.
- KOLNÍK, T. – VARSÍK, V. – VLADÁR, J. 2007: Branč. Germánska osada z 2. až 4. storočia. Eine germanische Siedlung vom 2. bis zum 4. Jahrhundert. Archaeologica Slovaca Monographiae Catalogi 10. Nitra.
- KREKOVIČ, E. 1981: Rímska importovaná keramika na Slovensku. Slov. Arch. 29, s. 341–376.

- KREKOVIČ, E. 1998: Römische Keramik aus Gerulata. *Studia archaeologica et mediaevalia* IV. Bratislava.
- KUZMOVÁ, K. – ROTH, P. 1988: Terra sigillata v barbariku. Nálezy z germánských sídlisk a pohrebisk na území Slovenska. *Mat. Arch. Slovaca* 9. Nitra.
- LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ, M. 1969: Römerzeitliche Siedlungskeramik in der Südostslowakei. *Slov. Arch.* 17/2, s. 403–501.
- MARÓTI, E. 1991: A római kori pecsételt kerámia és a Resatus-kérdés. *Studia Comitatus* 21, s. 365–427.
- PETZNEK, B. 1998: Römerzeitliche Gebrauchskeramik aus Carnuntum. Teil 1. Carnuntum Jahrbuch 1997, s. 167–323.
- PIETA, K. – RUTTKAY, M. 1997: Germanische Siedlung aus dem 4. und 5. Jh. in Nitra-Párovské Háje und Probleme der Siedlungskontinuität. In: Tejral, J. – Friesinger, H. – Kazanski, M. (Hrsg.): *Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donauraum*. In: *Spisy Archeologického ústavu AV ČR* 8. Brno, s. 145–163.
- TEJRAL, J. 1975: Die Probleme der späten römischen Kaiserzeit in Mähren. *Studie Archeologického ústavu ČSAV* III/2. Praha.
- TEJRAL, J. 1985: Spätromische und völkerwanderungszeitliche Drehscheibenkeramik in Mähren. *Arch. Austriaca* 69, s. 105–164.
- TEJRAL, J. 1993: Na hranicích impéria (doba římska). In: Podborský, V. a kol.: *Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda moravská*. Brno, s. 424–470.
- TEJRAL, J. 1994: Die archäologischen Zeugnisse der Markomannenkriege in Mähren. Probleme der Chronologie und historischen Interpretation. In: Friesinger, H. – Tejral, J. – Stuppner, A. (Hrsg.): *Markomannenkriege – Ursachen und Wirkungen*. Brno, s. 299–324.
- TOČÍK, A. 1980: Záchranný výskum na lokalite Tomášove v Komjaticiach. *AVANS* v r. 1979. Nitra, s. 229–232.
- TRGINA, G. 1981: Prvá výskumná sezóna v Žiari nad Hronom. *AVANS* v r. 1980. Nitra, s. 314–316.
- TRGINA, G. 1982: Druhá výskumná etapa v Žiari nad Hronom. *AVANS* v r. 1981. Nitra, s. 293–295.
- VARSÍK, V. 1998: Štruktúra germánských sídlisk z 2. – 3. storočia na juhozápadnom Slovensku (Branč a Veľký Meder). Nitra, dizertačná práca.
- VARSÍK, V. 2004: Zur Entwicklung der Quadischen Siedlung von Veľký Meder. *Štud. Zvesti AÚ SAV* 36, s. 257–276.
- VARSÍK, V. 2005: Nálezové súbory z germánských sídlisk na juhozápadnom Slovensku s prítomnosťou mincí z druhej polovice 3. storočia. Veľký Meder, objekt 301/03. *Zbor. SNM* 99, *Arch.* 15, s. 301–312.
- VARSÍK, V. 2008: Nálezové súbory z germánských sídlisk sprevádzané severovskou terrou sigillatou. Veľký Meder, Objekt 106. *Zbor. SNM* 102, *Arch.* 18, s. 293–306.

FINDINGS FROM YOUNG ROMAN PERIOD FROM VEĽKÉ ZÁLUŽIE

ONDREJ ŽAÁR – ZUZANA POLÁKOVÁ – MÁRIO BIELICH

During the winter 2007 – 2008 a rescue archaeological excavation in Veľké Zálužie, location Ďuriho sad was realized by the Archaeological Institute of the Slovak Academy of Sciences. A small portion of the settlement dated to the Late Roman Period (stages C1 and C2) was explored. 57 settlement features included a single house and the pits, whose function was connected with various husbandry activities. In total, 840 ceramic sherds were revealed, among which 761 display attributes of Germanic pottery, 33 represent the import from the Roman Empire's provinces and 46 are of prehistoric origin (Čaka Culture).

*Mgr. Ondrej Žaár, Archeologický ústav SAV, Akademická 2, 949 01 Nitra, Slovenská republika
zaar@atlas.sk*

*Mgr. Zuzana Poláková, Archeologický ústav SAV, Akademická 2, 949 01 Nitra, Slovenská republika
zuzulika11@hotmail.com*

*Mgr. Mário Bielich, Archeologický ústav SAV, Akademická 2, 949 01 Nitra, Slovenská republika
mariobielich@seznam.cz*